

IV Jornades Internacionals de Recerca en Didàctica de les Ciències Socials

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

**Organitza: Unitat de Didàctica de les Ciències Socials,
UAB.**

Amb el suport de:

Dijous 8 (tarda) - Facultat de Traducció i Interpretació - Aula 2

16:30 a 17:45	Presentació jornades	<p>Ma. Jesús Bono Lahoz. Directora general de la Memòria Històrica de la Conselleria d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. Generalitat de Catalunya.</p> <p>Montserrat Casas Vilalta. Directora General de l'Educació Bàsica i el Batxillerat. Generalitat de Catalunya.</p> <p>Montserrat Ballarín Espuña. Regidora d'Educació. Ajuntament de Barcelona.</p> <p>Anna Cros Alavedra. Vicerectora de Relacions Institucionals. UAB.</p> <p>Joan Pagès Blanch. Director Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura i de les Ciències Socials. UAB.</p>
17:45 a 18:45	Conferència inaugural	<p>Memoria e insegnamento della storia in Italia</p> <p>Ivo Mattozzi. Universitat de Bologna. Itàlia. (hi haurà traducció simultània)</p>
18:45 a 19:15	Pausa - Cafè	
19:15 a 20:00	Presentació pòsters	Presentació i inauguració de l'espai pòsters: experiències d'aula

Divendres 9 (matí) - Facultat de Ciències de l'Educació - Edifici G6 - Sala de Graus

TAULA: Memòria i història recent: perspectives llatinoamericanes		
09:30 a 10:15	Ponència	<p>"La construcción de la memoria colectiva en la historia reciente de Chile. Una tarea pendiente en el mundo escolar"</p> <p>Nelson Vasquez. (Pontificia Universidad Católica de Valparaíso, Chile)</p>
10:15 a 11:00	Ponència	<p>"Aprender de memoria o enseñar para la memoria"</p> <p>Silvia Finocchio (Universidad de Buenos Aires, Universidad Nacional de La Plata y FLACSO Argentina)</p>
11:00 a 11:45	Debat	Moderadora: M. Paula González Amorena
11:45 a 12:15	pausa - cafè	
TAULA: Memòria i escola: experiències (I)		
12:15 a 12:45	Comunicació	<p>"Imatges que parlen de la vida durant el franquisme"</p> <p>Genona Biosca. IES Vila de Gràcia, Barcelona</p>
12:45 a 13:15	Comunicació	<p>"Històries de migració. Sant Adrià, 1960-1975"</p> <p>Elvira Fernández Núñez. IES Vázquez Montalbán. Sant Adrià de Besós</p>
13:15 a 14:00	Debat	Moderador: Rodrigo Henríquez Vásquez
14:00 a 15:30	Pausa - dinar	

Divendres 9 (tarda) – Facultat de Traducció i Interpretació - Aula 2

TAULA: Memòria i història: perspectives europees		
15:45 a 16:30	Ponència	Le travail de mémoire et l'apprentissage de l'histoire: un projet de Maison de la mémoire à Genève. Charles Heimberg (IFMES i Université de Genève, Suïssa) (hi haurà traducció simultània)
16:30 a 17:15	Ponència	L'enseignement de la Shoah et des guerres de décolonisation en France : l'histoire scolaire face aux sujets controversés Benoît Falaize (Institut National de Recherche Pédagogique, France) (hi haurà traducció simultània)
17:15 a 18:00	Debat	Moderadora: Neus Gonzalez Monfort
18:00 a 18:30	pausa - cafè	
TAULA: Memòria i escola: experiències (II)		
18:30 a 19:00	Comunicació	"75 anys d'escola" Margarida Roca & Lourdes Algueró. CEIP Sant Domènec. La Ràpita.
19:00 a 19:30	Comunicació	"Memòria de l'escola" Anna Erra & Maite Godayol. Col·legi Sant Miquel de Vic. Vic
19:30 a 20:15	Debat.	Moderador: Jesús Granados Sánchez

Dissabte 10 (matí) - Facultat de Ciències de l'Educació - Edifici G-6 - Sala de Graus

TAULA: Memòria i història: perspectives catalanes		
10:30 a 11:15	Ponència:	"La memòria històrica a l'ensenyament de la història a Catalunya: reflexions sobre alguns antecedents i propostes de futur" Joan Pagès Blanch. Unitat de Didàctica de les Ciències Socials, Universitat Autònoma de Barcelona.
11:15 a 11:45	Debat	Moderadora: Montserrat Oller
11:45 a 12:15	pausa cafè	
12:15 a 13:00	Conclusions i debat general.	Joan Pagès Blanch - M. Paula Gonzalez Amorena
13:00 a 13:30	Cloenda.	Joan Badia Pujol. Direcció General d'Innovació. Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya. Joaquim Prats Cuevas. Responsable de la Xarxa Incentivadora de la recerca educativa (XIRE) Joan Pagès Blanch. Director Departament de Didàctica de la Llengua, de la Literatura i de les Ciències Socials, UAB.
13:30 a 14:00	Lliurament de certificats	

Conferencia inaugural

Memoria e insegnamento della storia in Italia

Ivo Mattozzi

Universitat de Bologna
(Italia)

In principio c'erano le fonti orali e la storia orale, poi, al loro posto, si è affermata la preferenza per il concetto di memoria: ora ci sono le memorie individuali e pubbliche, collettive, ... un dilagare di memoria.

Intendo analizzare alcuni usi recenti della memoria in rapporto con la formazione e con la ricerca storica e poi ricordare le proposte di uso didattico delle testimonianze orali a cui ho dato i miei contributi in altri tempi e che ora proponiamo nel curriculum di formazione storica.

Infine, vorrei commentare sia la possibilità di usare la fonte della memoria per far esercitare il metodo di ri-costruzione e rappresentazione di fatti del passato sia l'uso del concetto di memoria come surrogato e alternativa della storia.

1. **La ricerca** dell'Istituto nazionale per la storia del movimento di liberazione "Ferruccio Parri" e del Ministero dell'Istruzione, sul tema "*Memoria e insegnamento della storia contemporanea*"
2. **La memoria autobiografica di Duccio Demetrio**
3. **I Musei della Memoria**
4. **Le giornate della memoria**
5. **Le iscrizioni mnestiche: istruzione per l'uso... didattico**
6. **L'inflazione della memoria. La memoria senza le operazioni cognitive?**

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Ponència

Le travail de mémoire et l'apprentissage de l'histoire: un projet de Maison de la mémoire à Genève

Charles Heimberg

IFMES et Université de Genève
(Suisse)

Resum

Nous vivons une époque de forte tension mémorielle dans laquelle il règne une certaine confusion qui nécessite un brin de réflexion sur l'histoire et la mémoire. L'exemple suisse de la remise en question de l'attitude des autorités face au national-socialisme allemand a montré que les manifestations de la mémoire pouvaient aider l'histoire critique à se faire entendre et à progresser. Des témoins de l'époque ont voulu l'empêcher, mais d'autres ont convenu que le regard distancié des historiens était utile.

La distinction de l'histoire et de la mémoire est désormais un objet de réflexion et d'apprentissage scolaire. L'histoire s'efforce de construire un récit synthétique et tend à l'unité à partir de la diversité ; la mémoire lutte contre l'oubli de faits particuliers. Elle peut être divisée ; elle peut concerner des faits pour lesquels il y a encore des témoins ou des repères plus anciens. L'interaction entre histoire et mémoire peut ainsi être un enrichissement.

Toutes les sociétés du passé ont été marquées par la mémoire. Mais la nôtre se caractérise par une crise de ses horizons d'attente. D'où ce présentisme qui lui fait investir en priorité la mémoire et le patrimoine. Ce qui n'empêche pas certaines manifestations de la mémoire de briser des silences et des occultations.

La pédagogie de la mémoire, entre victimes, bourreaux et spectateurs, concerne les faits du passé, leur interprétation, la critique de leur mémoire et la prise en compte de l'irrationnel dans les actions humaines.

Enfin, un projet genevois de Maison de la mémoire, un lieu destiné aux élèves entre école et musée, se développe autour de la frontière que des victimes du national-socialisme ont essayé de traverser durant la guerre, sur les expériences migratoires de la population et sur les souvenirs de la vie quotidienne et de la conquête des droits sociaux.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Ponència

L'enseignement de la Shoah et des guerres de décolonisation en France: l'histoire scolaire face aux sujets controversés

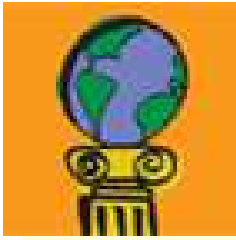
Benoît Falaize.

Chargé d'études et de recherche à l'Institut National de Recherche Pédagogique
(France)

Resum

De 2000 à 2003, une enquête de l'Institut national de recherche pédagogique a porté sur les pratiques enseignantes concernant l'enseignement de l'extermination des juifs et des guerres de décolonisation en France. Il s'agissait de réfléchir et d'observer comment se pose la question des tensions entre histoire et mémoire dans l'école française, ainsi que les pratiques effectives et les représentations enseignantes concernant ces contenus historiques devenus, en quelques années en France des sujets sensibles, ou des questions socialement vives.

Mené dans un contexte national et international particulièrement riche, et en lien avec ces sujets mémoriels, l'enquête a pointé un certain nombre de difficultés pédagogiques et didactiques propres à l'enseignement de l'histoire. Elle a permis également de mettre en évidence toute une série d'impensés scolaires concernant non seulement les objets d'apprentissages que les modalités de la transmission de sujets mémoriaux. Elle a pointé aussi des représentations enseignantes fondées sur des catégories de désignation relatives aux élèves présents en classe. Le passé colonial de la France et son traitement en classe comme dans la formation des professeurs constitue un des points d'achoppements relevés par le rapport INRP. De la même manière, il apparaît que l'école de la République entretient, avec la question de l'immigration, des relations non dites et complexes, comme en témoignent les représentations des agents de l'institution sur les élèves désignés comme faisant partie de cette histoire migratoire, et principalement celle post-coloniale, et plus spécifiquement encore, celle liée au Maghreb. Dans les débats et les pratiques scolaires qui s'organisent autour de ces sujets sensibles de l'histoire, l'école est confrontée à une histoire non assumée. L'enseignement de la Shoah est bien souvent le lieu où se cristallisent toutes ces questions de savoirs, de mémoires et des constructions identitaires.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Ponència

La construcción de la memoria colectiva en la historia reciente de Chile. Una tarea pendiente en el mundo escolar¹

Nelson Vásquez Lara.

Pontificia Universidad Católica de Valparaíso
(Xile)

Resum

La historia de Chile de las últimas décadas ha estado atravesada por conflictos sociales, posiciones ideológicas y miradas intelectuales divergentes. Para la mayor parte de los ciudadanos, este período ha significado un quiebre con el pasado histórico y un trauma en relación con los valores nacionales y con la pertenencia a una identidad común.

La historiografía reciente ha analizado estos temas y ha encontrado en el fenómeno de la “construcción de la memoria colectiva” una vía para abordar el tratamiento histórico de los últimos treinta años. Las investigaciones históricas se han centrado en los efectos de los regímenes militares, las transacciones de los grupos políticos en la coyuntura y en las violaciones de los derechos humanos.

En el mundo escolar estos temas no han entrado por diversas razones. El objetivo de esta presentación es analizar tales razones y proponer una metodología de análisis, basada en “núcleos problemáticos”, que permita la comprensión y el aprendizaje conceptual de los estudiantes. Para ello hay que establecer algunas definiciones básicas.

En primer lugar, la denominación “nudo problemático” permite un tratamiento de la historia de manera multidimensional. Los nudos se estructuran en aquellos momentos históricos donde se rompe la “normalidad” y las “tendencias” del devenir histórico.

En segundo lugar, esta presentación abordará el problema de la construcción de la memoria histórica en el mundo escolar y utilizará conceptos como memoria emblemática y memoria colectiva, entendiendo que ésta última no surge de la unión de las memorias individuales. Además, es conveniente indicar que no existe una memoria colectiva sino múltiples memorias y éstas están en función de los diversos colectivos que conforman la sociedad.

Las memorias colectivas nacen y se construyen a partir de ciertos portavoces, es decir, de aquellos grupos de personas que se han impuesto la misión de conservar en forma permanente el recuerdo de un fenómeno histórico. Estas memorias también se estructuran en base a hechos y fechas emblemáticas. Esto quiere decir que hay momentos en que los hechos cobran vida; hay fechas, como los aniversarios, en que es necesario entregar comentarios, reflexiones y explicaciones a los estudiantes.

Finalmente, las memorias colectivas están asociadas a espacios y sitios físicos privilegiados. Los museos, los memoriales, los cementerios, por ejemplo, recrean los ritos de los colectivos y dan sentido a los objetos de una época.

¹ Esta presentación forma parte del proyecto de investigación y de la Cátedra de Integración del Convenio Andrés Bello titulada: “La construcción de la memoria colectiva. Los miedos y las esperanzas en la construcción de valores ciudadanos de la historia reciente de América Latina”. Pontificia Universidad Católica de Valparaíso.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Ponència

Aprender de memoria que los argentinos son blancos ó enseñar para la memoria la historia reciente

Silvia Finocchio

Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales / Universidad de Buenos Aires /
Universidad Nacional de La Plata
(Argentina)

Resum

Esta ponencia introduce reflexiones que contribuyen a interrogarse sobre los contenidos y las prácticas donde maestros y profesores de las escuelas de la Argentina amarraron la historia y la memoria, tomando en consideración debates e investigaciones recientes.

Para iniciar, se detiene en los programas de estudio, textos e imágenes que hablaron a las sucesivas generaciones de niños y jóvenes y de las que guardaron —mediando generalmente una tarea, lección o prueba como parte del trabajo escolar— la imagen de una Argentina europea, educada e integrada.

Luego, introduce la cuestión de la enseñanza de la historia reciente en la Argentina. Para ello, se revisa la tradición de la enseñanza y los cambios de las últimas décadas y se diferencia, además, qué ocurre en la escuela primaria y en la educación media. Es en este marco en el que se explican los condicionamientos que rodean a las escuelas y dificultan el tratamiento de la historia reciente, en particular, del período de la última dictadura militar.

Finalmente, se plantea que el modo en que se desarrolla el debate sobre historia, memoria y educación en la Argentina es paradójico, porque se atiende a un problema político estrechamente relacionado con la construcción y fortalecimiento de la democracia, el de la última dictadura militar, pero, al mismo tiempo, se descuida a otro también importante para la promoción de una sociedad justa, plural e igualitaria, el problema de la diversidad cultural. En este sentido, se revisan, a partir de investigaciones recientes, los esquematismos que reducen y empobrecen ambas entradas en la relación historia-memoria y educación.

La argumentación central es que la transición “del aprender de memoria que los argentinos son blancos” al “aprender para la memoria la historia reciente” requiere otorgarle una densidad semántica más amplia a la relación memoria, historia y educación. Se trata de pensar en una apertura que invite a reconocer el problema de los grupos históricamente discriminados en la Argentina (indígenas, afrodescendientes, pobres o todo aquel estigmatizado como “negro”). Por otro, que inste a pensar que el pasado de horror concierne a muchos más que a unas pocas cúpulas militares.

La formación de la Argentina como una nacionalidad homogénea que encuentra en la Iglesia y el Ejército la esencia de su nacionalidad, no conduce directamente a una experiencia atroz como la vivida hace treinta años. Pero la alucinación de que los cuerpos extraños contaminan a la nación, en parte, acerca la formación de ese tipo de identidad a ese tipo de experiencia.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Ponència

La memòria històrica a l'ensenyament de la història a Catalunya: reflexions sobre alguns antecedents i propostes de futur.

Joan Pagès

Unitat de Didàctica de les Ciències Socials, Universitat Autònoma de Barcelona.

“La memoria intenta preservar el pasado sólo para que le sea útil al presente y a los tiempos venideros. Procuremos que la memoria colectiva sirva para la liberación de los hombres y no para su sometimiento”.

Jacques Le Goff, introducció a Tzvetan Todorov (2000): Los abusos de la memoria. Barcelona. Paidós Asterisco, p. 5

Resum

Recórrer al record i a la història oral ha estat un recurs força freqüent en les innovacions en l'ensenyament de la història realitzades en el nostre país. Era, i és, una manera d'establir ponts entre el passat i el present; entre els joves estudiants i les generacions que els precedeixen, els pares, els avis i, en algunes ocasions, els besavis. Era, i és, una manera d'ajudar a l'alumnat a donar significació al passat, a la història. És una manera de donar protagonisme als nois i a les noies en la reconstrucció del passat, en la construcció de coneixements històrics, utilitzant vivències dels seus protagonistes, recuperant la memòria històrica de les mateixes. Revisant la literatura dels darrers 30 anys, però, podem constatar que el concepte de memòria històrica s'utilitza des de fa relativament poc. És un concepte nou tant en la historiografia com en la didàctica de la història.

En la meua exposició revisaré algunes de les fites més importants de l'evolució didàctica d'aquest concepte exemplificant-les en el que millor conec: la meua pròpia producció des dels primers treballs publicats a finals dels anys 70 fins el treball que, possiblement, està la darrera de la nostra idea de dedicar unes Jornades a la temàtica d'enguany. Em refereixo al treball que vaig fer amb Montserrat Casas –*Els republicans i les republicanes en els camps de concentració nazis*–, treball que va ser immerescudament acusat de judeòfob i que va acabar sent censurat i posteriorment retirat de la circulació.

La meua intenció en aquest treball és assenyalar les continuïtats entre les concepcions didàctiques vinculades a la memòria històrica i a la història oral, però també l'existència d'un cert canvi a partir del moment en què es comença a introduir en el discurs i en la pràctica didàctica l'ús de la memòria històrica. I finalment, presentar alguns suggeriments de cara al futur i les recerques realitzades a la unitat de didàctica de les ciències socials de la UAB relacionades amb la memòria històrica.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Comunicació

Imatges que parlen de la vida durant el franquisme

Genona Biosca

IES. Vila de Gràcia, Barcelona

L' experiència que es presenta s'ha dut a terme en el marc de les Ciències Socials de 4t. d' ESO (2003-2004 i 2005-2006) i parteix dels objectius del grup de treball *Historaula* (ICE-UAB), que són fomentar l' ús de les fonts orals en l' aprenentatge de la història recent del nostre país, tan per l'interès dels nous hàbits de treball com pels valors que es deprenen de les relacions entre generacions diferents.

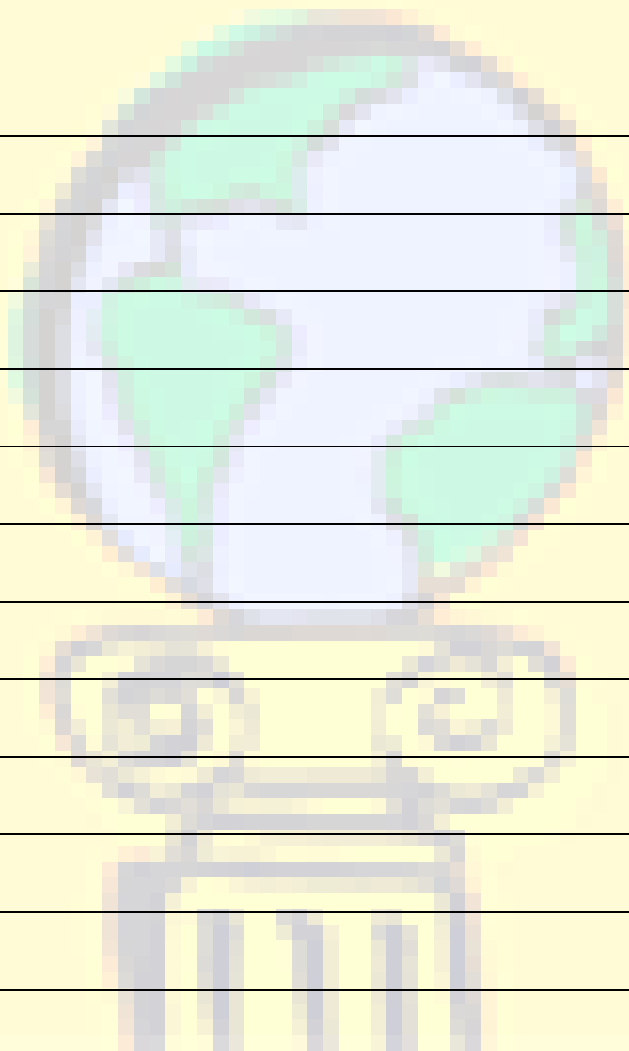
En aquest cas, la selecció de les fotografies antigues procedents dels entorns familiars de l'alumnat es contempla com a estratègia per estimular alguns dels records confusos dels testimonis i evocar determinats detalls sobre els espais i els temps que caracteritzen les experiències viscudes. Imatges i paraules es converteixen en fonts per construir la memòria del grup familiar i, per extensió, per contribuir a crear la memòria popular.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Comunicació

Històries de migració: Sant Adrià, 1960-1975

Elvira Fernández Núñez

IES Manuel Vázquez Montalbán, Sant Adrià de Besòs.

En el marc del Programa d'Educació per a la Ciutadania del Departament d'Educació, a l'IES M. Vázquez Montalbán de Sant Adrià de Besòs el curs passat vam realitzar un treball de recuperació de la memòria històrica a partir de l'ús de fonts orals. L'alumnat de 3r d'ESO va recollir i analitzar històries de migració protagonitzades per persones que van arribar a Sant Adrià, des de diferents llocs de l'Estat Espanyol, en el període 1960-1975.

El treball va tenir el suport del Museu d'Història de la Immigració a Catalunya, ubicat en aquest municipi. Els resultats de la recerca es van exposar en el Museu, al qual vam lliurar les fonts orals que havien creat els alumnes. A l'acte de lliurament i d'inauguració de l'exposició van assistir, a més de l'alumnat i les seves famílies, les persones entrevistades i autoritats municipals.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Comunicació

75 anys d' escola.

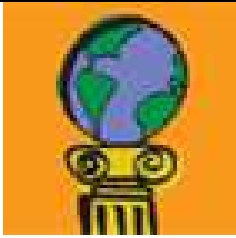
Margarida Roca i Sabaté & Lourdes Algueró i Mujal
CEIP Sant Domènec, La Ràpita

El CEIP Sant Domènec enguany fa 75 anys. Vam tenir clar que aquesta era una data a celebrar amb actes festius i que, com sempre fem a la nostra escola, havíem de buscar la col·laboració de persones no vinculades en aquests moments al centre.

A la vegada vam veure les possibilitats de fer un treball històric amb els nostres alumnes. En el cas de Primària vam centrar el treball en diferents aspectes:

- C. Inicial tenir una visió històrica dels canvis al llarg del temps a través del joc.
- C. Mitjà veure aquests canvis a través del món dels oficis, i de la feina del conreu de la vinya. Introduir el tema de la procedència de les famílies i dels moviments migratoris.
- C. Superior. Utilitzar l'entrevista com a font històrica, recerca de fotografies representatives d'un aspecte d'una època. Extreure alguns elements històrics del franquisme a partir dels objectes i dels canvis a l'escola des dels inicis als anys 30 fins als 60 (llengua, coeducació...). Conèixer què va ser la Guerra Civil i com va afectar la vida dels seus avis i àvies.

A nivell de tota l'escola l'intercanvi intergeneracional, l'anàlisi d'objectes antics i conèixer el nostre passat a través de persones i objectes molt propers ha estat la base del nostre projecte.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Comunicació

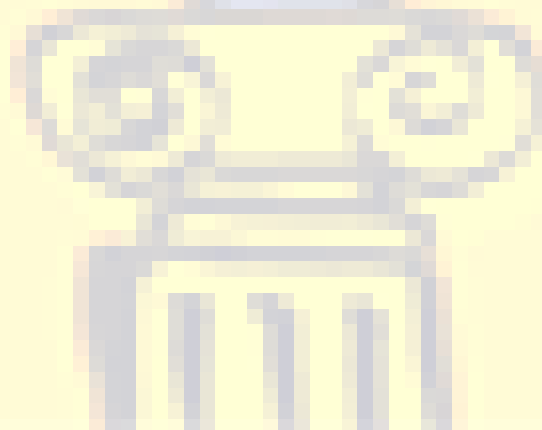
Memòria de l'escola.

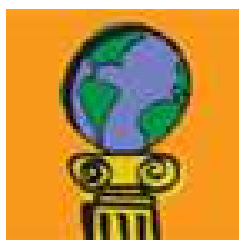
Anna Erra i Solà & M. Teresa Godayol i Puig.

Col·legi Sant Miquel dels Sants, Vic

Memòria de l'Escola és un projecte d'innovació metodològica realitzat per les professores del Departament de Ciències Socials del Col·legi Sant Miquel dels Sants de Vic durant el curs 2004-2005. El projecte es va dur a terme a partir de les fonts orals, materials i documentals aplegades a classe pels alumnes d'educació secundària, amb l'objectiu que fossin els mateixos estudiants els que aprofundissin en el coneixement de les fonts que ells i elles havien aportat i catalogat. *Memòria de l'Escola* vol contribuir a recuperar el passat de les escoles de primeres lletres del nostre país, i vol convertir els alumnes en recuperadors d'un passat que forneix la seva pròpia història.

Aquest projecte ha estat guardonat amb el premi Francesc Xavier Gil i Quesada de l'edició de 2006, que atorga l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona.

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

Pòsters

Els avis d'avui: els joves d'ahir.

CARME CASAS I ROMEO ccasas2@xtec.cat
IES Corbera (Corbera de Llobregat)

La recuperació de la memòria històrica.

PILAR VIDAL MONFERRER pvidal14@xtec.cat
IES- Sol- de riu.

Josep Lladonosa i Pujol, història i compromís cívic

PERE SOLÀ I GUSSINYER pere.sola@uab.es
UAB

Història oral a l'aula

MONTSERRAT GAYA SÁNCHEZ mgaya5@xtec.cat
IES Itaca de Sant Boi

Fem memòria a través de les històries de vida: relats de postguerra i la Guerra Civil.

LAURA LLOBET GARCÉS & PEPA ROCHA / laura.llobet@uab.es / pepar@ravalnet.org
Unitat de Didàctica de la Llengua i de la Literatura UAB & Ceip Drassanes

La guerra civil... fa 70 anys

CARME RODRÍGUEZ & MONSERRAT SANCHEZ raquejo@menta.net
CEIP Els Pins (Cornellà del Llobregat)

Uso didáctico del sitio web memoria chilena: una experiencia de aplicación didáctica.

LAURA VALLEDOR & CHRISTIAN SÁNCHEZ lvalled@uc.cl / csanchep@uc.cl
Dirección de Bibliotecas Archivos y Museos (DIBAM) Biblioteca Nacional de Chile

Memòria terrassenca.

ISMAEL ALMAZ ialmazan@xtec.cat
IES Metadepera

Mai Més

DAVID FONTANALS david.fontanals@gmail.com
CAN VARGAS

**IV Jornades Internacionals de Recerca
en Didàctica de les Ciències Socials**

**La recerca sobre l'ensenyament
i l'aprenentatge de la memòria històrica**

8, 9 i 10 de febrer de 2007

